

OBRASLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o strancima sadržan je u članu 97. tačka 5. Ustava Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 89/06), kojim se utvrđuje da Republika Srbija između ostalog, uređuje i obezbeđuje, sistem prelaska granice i kontrole prometa roba, usluga i putničkog saobraćaja preko granice; položaj stranaca i stranih pravnih lica;

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

U cilju daljeg usklađivanja propisa Republike Srbije sa propisima Evropske Unije izrađen je Nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona o strancima. Kroz Nacrt Zakona je izvršeno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom 2011/98/EU o jedinstvenom postupku obrade zahteva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad stranim državljanima u Republici Srbiji.

Harmonizacija zakonodavstva u oblasti legalnih i iregularnih migracija je jedna od aktivnosti propisanim Revidiranim Akcionim planom za Poglavlje 24, potpoglavlje Migracije.

Paralelno sa izradom Nacrta Zakona o izmenama i dopunama Zakona o strancima, izrađen je Nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zapošljavanju stranaca u cilju horizontalne povezanosti dva nacionalna propisa.

Izmenama i dopunama Zakona o strancima i izmenama i dopunama Zakona o zapošljavanju stranaca se omogućava da strani državljani u jedinstvenom postupku, pred jednim državnim organom, Ministarstvom unutrašnjih poslova Republike Srbije, ostvare istovremeno pravo na privremeni boravak i rad u Republici Srbiji, na način da državni organi, u skladu sa zakonom i u okviru nadležnosti vrše, kroz jedinstven postupak, potrebne provere vezane za izdavanje kako privremenog boravka, tako i radne dozvole, nakon čega se, ukoliko su ispunjeni zakonski uslovi, izdaje jedinstvena dozvola za privremeni boravak i rad u Republici Srbiji.

Imajući u vidu jedan od strateških ciljeva Vlade Republike Srbije, a koji se odnosi na razvoj i digitalizaciju, odnosno povećanje broja elektronskih usluga za građane, postupak izdavanja jedinstvene dozvole, odnosno dozvole za boravak i rad u Republici Srbiji je u potpunosti digitalizovan, odnosno odredbama Zakona o izmenama i dopunama Zakona o strancima propisano je da se zahtev za izdavanje jedinstvene dozvole može podneti isključivo elektronskim putem.

Rukovodeći se interesom Vlade Republike Srbije da je neophodno uspostaviti konkurentno tržište rada, kao i stvaranje povoljnijih uslova za privrednike, gde se bez velikih administrativnih prepreka, omogućava lakši i efikasniji način rešavanja statusnih pitanja stranaca koji dolaze na rad u našu zemlju, bez odlaska na „šalter“ u prostorije Ministarstva unutrašnjih poslova, predloženim izmenama i dopunama Zakona o strancima omogućiće se unapređenje i podizanje pre svega poslovnog, ali i sveobuhvatnog imidža Republike Srbije u regionu i svetu.

Propisivanjem predloženih rešenja u Nacrtu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o strancima omogućen je jedinstven (objedinjen) postupak, koji menja dosadašnju obavezu stranca da prvo reguliše privremeni boravak u skladu sa odredbama Zakona o strancima, a nakon toga, poslodavac ili sam stranac, podnosi zahtev za izdavanje dozvole za rad u skladu sa odredbama Zakona o zapošljavanju stranaca.

Podnošenjem zahteva za izdavanje jedinstvene dozvole, koji se rešava u roku od 15 dana od dana dostavljanja uredne dokumentacije, skraćen je period vremena kada stranac, nakon ulaska u zemlju može zakonito da počne da obavlja privrednu delatnost, čime su smanjeni troškovi poslodavca i samog stranca, vezani za njegov smeštaj i boravak u Republici Srbiji od momenta ulaska do dobijanja potrebnih dozvola za njihov boravak i rad.

Posebno je značajno istaći da će zahtev za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad moći pored stranca da podnese i poslodavac, i to za veći broj stranih radnika koje će angažovati, čime će se dodatno podići standardi Republike Srbije kada je u pitanju konkurentnost tržišta radne snage i privlačenja stranih investicija.

Strateški gledano, zbog napora koje Vlada Republike Srbije ulaže u cilju razvoja privrednog rasta i porasta bruto društvenog proizvoda, a kroz realizaciju velikog broja pre svega infrastrukturnih projekata, u našoj zemlji u ovom trenutku, a očekuje se da se takav tren nastavi, postoji velika potreba za privlačenjem strane radne snage.

U tom smislu, a imajući u vidu potrebu privlačenja stranih radnika, ali i svih drugih stranaca koji planiraju da duži vremenski period provedu u Republici Srbiji, te potrebe da se za strane državljane omogući veća pravna sigurnost i smanje birokratske i administrativne prepreke, izmenama i dopunama ovog zakona omogućeno je da se privremeni boravak (umesto dosadašnje jedne godine) odobri na period do tri godine, u zavisnosti od postojanja razloga i dokaza koji se prilažu u svakom pojedinačnom slučaju. Rok važenja jedinstvene dozvole je takođe tri godine.

Uvažavajući potrebu da strani državljani koji imaju odobren privremeni boravak po drugim osnovama propisanim važećim Zakonom o strancima, imaju i mogućnost da rade u našoj zemlji, čime doprinose razvoju zemlje, kroz horizontalnu povezanost normi koje se predlažu kroz izmenu i dopunu Zakona o zapošljavanju stranaca omogućeno je da veliki broj stranaca ima zakonom odobreno pravo na rad u Republici Srbiji i bez izdavanja jedinstvene dozvole za privremeni boravak i rad.

U tu grupu stranaca spadaju pre svega stranci kojima je odobren privremeni boravak po osnovu spajanja porodice sa državljaninom Republike Srbije, strancima koji imaju odobren privremeni boravak po osnovu posedovanja nekretnine, po osnovu studiranja (u vremenskom periodu propisanim Zakonom o zapošljavanju stranaca), strancima koji imaju odobren privremeni boravak po osnovu naučno istraživačkog rada, volonterima, stranim novinarima, stranim ekspertima koji su angažovani na projektima u državnim organima Republike Srbije, verskim službenicima, strancima na humanitarnom boravku, strancima koji su žrtve trgovine ljudima i drugim strancima u skladu sa odredbama Zakona o zapošljavanju stranaca, kao i stalno nastanjenim strancima.

Propisivanje prava na rad koje je zakonom deklarativno propisano za veliki broj kategorija stranaca koji žive u Republici Srbiji i koji su svoje životne aktivnosti vezali za našu zemlju, ostvaruje se veća pravna sigurnost stranaca u Republici Srbiji a stranci se, kao građani Republike Srbije, izjednačavaju sa domaćim državljanima kada je u pitanju pravo na rad i pravo na izbor posla, što je ustavno pravo svih građana Republike Srbije. Takođe, tržište rada u Republici Srbiji se jača i postaje konkurentnije.

Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o strancima propisano je da se privremeni boravak (po svim osnovama propisanim Zakonom), odnosno jedinstvena dozvola za privremeni boravak i rad izdaje u vidu biometrijskog dokumenta, čime je zamenjena nalepnica privremenog boravka koja se utiskuje u pasoš stranca.

Propisivanje biometrijske dozvole za privremeni boravak, odnosno biometrijske jedinstvene dozvole za privremeni boravak i rad je još jedan korak napred u harmonizaciji

domaćeg zakonodavstva sa evropskim standardima kada je u pitanju bezbednost dokumenata koji se izdaju stranim državljanima. Pored navedenog, na propisani način podižu se standardi vezani za bezbednosni aspekt i kontrolu kretanja stranih državljana na teritoriji Republike Srbije, budući da će se svim strancima kojima se odobrava privremeni boravak, odnosno izdaje jedinstvena dozvola uzimati biometrijski podaci (fotografija, otisci prstiju i potpis), u skladu sa zakonom.

Takođe, izdavanjem biometrijskog dokumenta stranim državljanima kojima je odobren privremeni boravak, odnosno izdata jedinstvena dozvola strani državljani su izjednačeni sa državljanima Republike Srbije, budući da im se izdaju dokumenti koji omogućavaju korišćenje i drugih usluga koje imaju državljani Republike Srbije na portalu e Uprave, kao što je pravo na korišćenje elektronskog potpisa prilikom ostvarivanja svojih prava i obaveza, što dodatno predstavlja benefit kada je u pitanju položaj stranaca u Republici Srbiji.

Imajući u vidu potrebu da se stranim državljanima omogući da lakše ostvare pravo na privremeni boravak u zemlji, olakšana je procedura za određene kategorije stranaca koji podnose zahtev za odobrenje privremenog boravka u Republici Srbiji. U tom smislu propisano je da dokaz o sredstvima za izdržavanje i dokaz o zdravstvenom osiguranju tokom planiranog boravka u Republici Srbiji ne podnosi stranac koji je član uže porodice državljanina Republike Srbije i stranac koji podnosi zahtev po osnovu zapošljavanja.

Pored navedenog izmenjena je obaveza stranca da zahtev za produženje privremenog boravka podnosi 30 dana pre isteka važećeg privremenog boravka, i u tom smislu je propisano da se zahtev za produženje privremenog boravka može podneti do dana isteka prethodno važećeg privremenog boravka. Istovetna norma je propisana i za produženje jedinstvene dozvole.

Predloženim izmenama i dopunama Zakona o strancima, i u okviru postupka za odobravanje stalnog nastanjenja u Republici Srbiji izvršene su izmene, i to u delu koji se odnosi na vremenski period koji stranac treba da provede na teritoriji Republike Srbije na odobrenom privremenom boravku. Izmenama i dopunama zakona predloženo je da se stalno nastanjenje može odobriti nakon tri godine neprekidnog boravka na teritoriji Republike Srbije, umesto dosadašnjih pet. Kao što je već napomenuto, stalno nastanjeni stranac, u skladu sa odredbama koje su propisane izmenama i dopunama Zakona o zapošljavanju stranaca ima pravo na rad u skladu sa tim zakonom, bez posebnih formalnosti koje je odnose na dosadašnju obavezu pribavljanja lične radne dozvole, u skladu sa odredbama Zakona o strancima.

U oblasti stalnog nastanjenja, izmenama i dopunama propisano je i da lična karta za stranca koja se izdaje stano nastanjenim strancima postane isprava o identitetu koja se izdaje stalno nastanjenom strancu, i da predstavlja dozvolu za stalno nastanjenje stranca u Republici Srbiji.

Izmenama i dopunama je propisano da se strancu na stalnom nastanjenju ne izdaje više nalepnica o odobrenom stalnom nastanjenju koja se utikuje u putnu ispravu stranca, već se nakon postupka po zahtevu za odobrenje stalnog nastanjenja koji je završen rešenjem kojim se odobrava stalno nastanjenje u Republici Srbiji, bez posebnih administrativnih zahteva strancu izdaje lična karta za stranca koja je dozvola za stalni boravak u Republici Srbiji i koja se izdaje na period od 5 godina. Lična karta za stranca se obnavlja bez ponovnog razmatranja da li stranac ispunjava uslove za odobrenje stalnog boravka u Republici Srbiji.

Imajući u vidu interes Republike Srbije da stranim državljanima koji imaju srpsko poreklo olakša pravni položaj u Republici Srbiji i da im se omogući da, ukoliko žele da žive i rade u zemlji svojih predaka lakše integrišu u društveni i ekonomski život zemlje, propisan je novi osnov za

sticanje stalnog nastanjenja u posebnim slučajevima, odnosno srpsko poreklo se propisuje kao osnov za podnošenje zahteva i odobrenje stalnog nastanjenja u Republici Srbiji.

Propisano je da takođe, da se postupak podnošenja zahteva za stalno nastanjenje omogućiti i elektronskim putem, kao još jedna od digitalizovanih usluga za građane.

Važna novina koju prate izmene i dopune ovog zakona je i omogućavanje da se strancu umesto nalepnice vize izda viza u elektronskom formatu, a propisan je pravni osnov da ministar nadležan za spoljne poslove donese propis o bližim uslovima i načinu izdavanja vize u elektronskom formatu.

Omogućavanje navedenog predstavlja značajan napredak Republike Srbije u oblasti koja reguliše način ulaska u zemlju stranih državljana kojima je u skladu sa viznim režimom potrebna viza za ulazak i boravak na teritoriji naše zemlje, koji se ogleda u digitalizaciji postupka izdavanja viza strancima. U tom smislu i u oblasti izdavanja viza imao se u vidu strateški cilj Vlade Republike Srbije, usmeren ka povećanju broja digitalizovanih usluga za sve građane, pa i za strane državljane.

Imajući u vidu potrebu da strani državljani kojima je za ulazak u Republiku Srbiju potrebna viza, a koji podnesu zahtev za izdavanje vize za duži boravak (vize D), omogućiti da odmah po dolasku mogu zakonito da rade u našoj zemlji, horizontalnim povezivanjem odredbi kojima se menja ovaj zakon i Zakon o zapošljavanju stranaca, propisano je da viza za duži boravak (viza D) izdata po osnovu zaposlenja, istovremeno bude i boravišna i radna dozvola u periodu važenja izdate vize (a najduže do 180 dana).

Predloženo zakonsko rešenje dodatno ima efekat na privredni i ekonomski ekonomskog razvoja zemlje, skraćanju administrativnih procedura kako za stranca, tako i poslodavca po ulasku stranca u zemlju, a državni organi uključeni u postupak odobravanja vize za duži boravak, dok je stranac još u zemlji porekla, vrše potrebne provere i u efikasnom i objedinjenom postupku razmenjuju podatke od značaja za donošenje odluke po podnetom zahtevu za vizu i utvrđuju da li su ispunjeni uslovi za izdavanje vize za duži boravak (vize D).

Pored činjenice da je izmenama i dopunama Zakona o strancima se, kao što je već navedeno, skraćen administrativni postupak i u velikoj meri liberalizovan dolazak stranih državljana u Republiku Srbiju, te da su propisane povoljnije norme, posebno je posvećena pažnja kada je u pitanju kontrola ulaska u zemlju stranih državljana iz migraciono visoko rizičnih zemalja, čijim državljanima je za ulazak u Republiku Srbiju potrebna viza.

U tom smislu, izmenama i dopunama ovog zakona dodatno su precizirane obaveze pozivara koji poziva stranca u Republiku Srbiju i koji se pozivnim pismom obavezuje da će snositi troškove njegovog boravka u Republici Srbiji, kao i troškove prinudnog udaljenja i smeštaja stranca u prihvatilište za strance, a u cilju njegovog povratka u zemlju porekla.

Imajući u vidu da je Republika Srbija suočena sa velikim prilivom iregularnih migranata, izmenama i dopunama je, u cilju sprečavanja situacije da stranci nakon legalnog ulaska u Republiku Srbiju na osnovu izdate vize, postanu iregularni migranti na način da zloupotrebe izdatu vizu i na nezakonit napuste teritoriju naše zemlje, propisana je pojačana odgovornost pozivara koji poziva strane državljane u Republiku Srbiju, najčešće kao radnu snagu iz zemalja migraciono visokog rizika. Na transparentan način propisane su obaveze koje pozivar treba da ima u vidu kada poziva strane državljane u Republiku Srbiju.

Pored navedenog, propisivanjem obaveza o kojima pozivar treba da vodi računa kada dostavlja pozivno pismo (garanciju) za strane državljane, posredno se sprečava i eventualna

eksploatacija stranih radnika i štite njegova prava, a za kršenje propisanih obaveza pozivara predviđena je kaznenaa odredba.

Dodatno, u slučaju da, nakon izdavanja vize dođe do nezakonite migracije, propisan je način kako se troškovi smještaja u prihvatilište za strance i troškovi vraćanja stranca u zemlju porekla naplaćuju od stranca, ukoliko ima novčanih sredstava, odnosno od pozivara na osnovu čijeg pozivnog pisma je stranac došao u Republiku Srbiju. U tom smislu propisan je i pravni osnov za donošenje propisa kojim se uređuju bliži uslovi i način izračunavanja troškova prinudnog udaljenja stranca.

Zakonska rešenja vezana za jedinstvenu dozvolu i izdavanje biometrijskih dokumenata strancima, kao i drugi članovi Nacrta zakona iz člana 53 imaju odloženu primenu od dana stupanja na snagu Zakona, odnosno počinju da se primenjuju dana 01.02.2024. godine, imajući u vidu da je za primenu neophodno da se pripreme tehnički uslovi.

Zakonom se ujedno preciziraju pojedine odredbe i otklanjaju uočene tehničke greške u trenutno važećem Zakonu o strancima, a u cilju efikasnije primene propisanih odredbi.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Nacrta zakona kojim se menja član 3. Zakona predviđeno je da se izmeni institut lične karte za stranca, kao i da se uvedu nova dva instituta: jedinstvena dozvola i dozvola za privremeni boravak i rad stranca u Republici Srbiji.

Članom 2. Nacrta zakona kojim se menja član 5. Zakona propisano je da u slučaju promene prezimena ili ličnog imena prilikom boravka u našoj zemlji, stranac pribavlja novu putnu ispravu sa važećim ličnim podacima u roku od šest meseci od momenta promene ličnih podataka.

Članom 3. Nacrta zakona menja se član 7. Zakona, a navedenim izmenama omogućava se da se pored obrade biometrijskih podataka u skladu sa propisom o evidencijama i obradi podataka u oblasti unutrašnjih polova, uzimaju biometrijski podaci (fotografija, otisak prsta i potpis) od stranca, a u cilju sprovođenja postupaka propisanih zakonom.

Članom 4. Nacrta zakona kojim se menja član 10. Zakona precizirano je da se postupci propisani ovim zakonom rešavaju u postupku neposrednog odlučivanja, pri čemu se primenjuju odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak

Članom 5. i 6. Nacrta zakona, kojim se menja član 13, Zakona i dodaje član 13a. propisane su odredbe kojima se pojačava garancija pozivara, odnosno organizatora turističkog ili poslovnog putovanja stranca u slučaju da se stranac nađe u nezakonitom boravku u Republici Srbiji, a do njegovog nezakonitog boravka je došlo zbog propusta pozivara, odnosno organizatora putovanja.

Članom 7. Nacrta zakona kojim se menja član 16. Zakona precizirano je se dan ulaska u Republiku Srbiju i dan izlaska iz Republike Srbije računaju se u dane boravka na teritoriji Republike Srbije.

Članom 8. Nacrta zakona kojim se menja član 18. Zakona, preciziran je pojam vize, koja se izdaje u obliku nalepnice, kao i da viza može biti izdata u elektronskom formatu, a propisano je ovlašćenje da ministar nadležan za spoljne poslove donese propis kojim se uređuje način i bliži uslovi za izdavanje vize u elektronskom formatu.

Članom 9. Nacrta zakona kojim se menja član 22. Zakona izvršeno je usaglašavanje u odnosu na novi institut jedinstvene dozvole za privremeni boravak i rad u Republici Srbiji, a imajući u vidu da važeći zakon ne poznaje navedeni institut, te da i izdata viza za duži boravak (viza D) pruža pravni osnov za podnošenje zahteva za izdavanje jedinstvene dozvole.

Članom 10. Nacrta zakona kojim se menja član 26. Zakona dodaje se stav vezan za ovlašćenje za donošenje propisa o bližim uslovima i načinu odobravanja viza, kao i izgledu i sadržaju pozivnog pisma koji donose sporazumno ministar nadležan za spoljne poslove, ministar nadležan za unutrašnje poslove i ministar nadležan za poslove zapošljavanja

Članom 11. Nacrta zakona kojim se menja član 29. Zakona i predviđa se da pre izdavanja vize, diplomatsko-konzularno predstavništvo pribavlja prethodnu saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova, osim u slučaju kada je to u interesu Republike Srbije ili za to postoje humanitarni razlozi ili razlozi više sile. Takođe, propisuje se da prilikom izdavanja vize za duži boravak po osnovu zapošljavanja, organizacija nadležna za poslove zapošljavanja nadležnom organu dostavlja procenu o ispunjenosti uslova za zapošljavanje u Republici Srbiji, čime se stvaraju uslovi da viza za duži boravak po osnovu zapošljavanja bude istovremeno dozvola za boravak i rad u Republici Srbiji, u periodu roka važenja vize, kako je već navedeno u delu II ovog Obrazloženja.

Članom 12. Nacrta zakona kojim se menja član 40. Zakona preciziran je period kada stranac podnosi zahtev za odobrenje privremenog boravka u odnosu na period koji je duži od 90 dana od dana ulaska. U tom smislu član se dopunjava periodom boravka koji je određen međunarodnim ugovorom, koji kao međunarodni ugovor ima višu pravnu snagu od zakona, kao i periodom roka važenja vize za duži boravak i u kom stranac može podneti blagovremeni zahtev za odobrenje privremenog boravka. Takođe, propisuje se osnov za donošenje akta Vlade kojim će se, u skladu sa interesom Republike Srbije, odrediti kategorije stranaca kojima će se nezavisno od osnova propisanih za odobrenje privremenog boravka odobriti privremeni boravak. Pored navedenog dodat je novi stav u članu, kojim je propisano u kojim slučajevima se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na dozvolu za privremeni boravak i rad stranca, a u kojim slučajevima se strancu izdaje dozvola za privremeni boravak.

Članom 13. Nacrta zakona kojim se menja član 41. Zakona propisano je da se zahtev za odobrenje privremenog boravka može podneti do isteka roka važenja privremenog boravka, čime se menja obaveza stranca da zahtev za produženje privremenog boravka mora podneti najkasnije do 30 dana pre isteka važećeg privremenog boravka. Takođe, ispravljena je tehnička greška u članu 41. stav (9) Zakona.

Članom 14. Nacrta zakona propisano je da se član 41a briše, budući da nakon uvođenja u pravni sistem jedinstvene boravišne i radne dozvole, postojanje člana kojim se reguliše podnošenje jedinstvenog zahteva za privremeni boravak i dozvolu za rad nije potrebno.

Članom 15. Nacrta zakona izmenjen je član 43. Zakona i propisano je da kada se dozvola za privremeni boravak izdaje kao biometrijski dokument, stranac pored ličnih dokumenata iz stava (1) tačka 1) ovog člana može da priloži i važeću ličnu kartu države čiji je državljanin, ako u skladu sa važećim propisima, može da uđe u Republiku Srbiju sa ličnom kartom, pri čemu lični dokument-važeći lični ili službeni pasoš, odnosno lična karta mora važiti najmanje tri meseca duže od perioda na koji se traži odobrenje privremenog boravka. Propisana je i izmena zakonskog ovlašćenja za donošenje propisa o bližim uslovima za odobrenje privremenog boravka, izgledu zahteva za odobrenje privremenog boravka, kao i izgledu obrasca i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak, budući da se od 01.02.2024. godine strancu kome je odobren privremeni boravak u Republici Srbiji više neće utiskivati nalepnica privremenog boravka u stranu putnu ispravu, već će mu se izdati biometrijski dokument dozvole za privremeni boravak.

Članom 16. Nacrta zakona kojim se dodaje novi član 43a, propisano je da prilikom podnošenja zahteva za odobrenje ili produženje privremenog boravka stranac koji je član uže porodice državljanina Republike Srbije, kao i stranac koji se zapošljavanja ne prilaže dokaz o sredstvima za izdržavanje tokom planiranog boravka i dokaz o zdravstvenom osiguranju tokom planiranog boravka.

Članom 17. kojim se menja član 44. Zakona propisano je da se privremeni boravak može odobriti u trajanju do tri godine i može se produžavati na isti period, u zavisnosti od razloga zbog kojih se privremeni boravak odobrava. Takođe, brišu se stavovi ovog člana koji se odnose na način odobravanja privremenog boravka putem utiskivanja nalepnice odobrenog privremenog boravka u putnu ispravu stranca, budući da će se strancu od 01.02.2024. godine izdavati biometrijski dokument u vidu dozvole za privremeni boravak.

Članom 18. Nacrta zakona kojim se menja član 45. Zakona izvršeno je sistemsko usaglašavanje teksta u smislu preciziranja roka važenja ličnog dokumenta stranca koji je priložen uz zahtev za odobrenje, odnosno produženje privremenog boravka, a koji mora biti duži od perioda na koji se traži odobrenje privremenog boravka. Stav (2) ovog člana je izbrisan, a stavovi od (3) do (7) postaju stavovi (2)-(6).

Članom 19. Nacrta zakona predviđena je izmena člana 46. Zakona kojim je propisano da je stranac koji namerava da boravi i radi u Republici Srbiji dužan je da u periodu zakonitog boravka podnese zahtev za izdavanje jedinstvene dozvole, u skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na jedinstvenu dozvolu, kao i obavezu stranca koji namerava da boravi u Republici Srbiji duže od 90 dana u periodu od 180 dana, odnosno u periodu zakonitog boravka u Republici Srbiji, i koji u skladu sa propisima kojima je regulisano zapošljavanje stranaca ima pravo na rad i bez jedinstvene dozvole, mora podneti zahtev za odobrenje privremenog boravka, kako je već pojašnjeno u delu delu II ovog obrazloženja.

Članom 20. Nacrta zakona uvodi se novi institut - dozvola za privremeni boravak i rad stranca (jedinstvena dozvola), dodavanjem novih članova od 46a-46ž, posle člana 46. Članom 20. je propisan način podnošenja zahteva, uslovi za izdavanje jedinstvene dozvole, postupak odlučivanja, osnov za izdavanje jedinstvene dozvole, razlozi za odbijanje zahteva za izdavanje jedinstvene dozvole, rok važenja jedinstvene dozvole, kao i prestanak važenja jedinstvene dozvole. Propisivanjem ovih odredbi institut jedinstvene dozvole za boravak i rad je uveden u pravni sistem Republike Srbije, a odredbe su sistematizovane i propisane na isti način kao i odredbe kojima se propisuje odobravanje privremenog boravka strancima.

Članom 21. Nacrta zakona kojim se menja član 48. Zakona briše se stav kojom je propisano da se privremeni boravak po osnovu studiranja u Republici Srbiji strancu odobrava u trajanju od jedne godine i može se produžiti na isti period, budući da je opštom odredbom u članu 17. Nacrta zakona propisano da se privremeni boravak po svim osnovama propisanim Zakonom može odobriti u vremenskom trajanju do tri godine, što je povoljnije rešenje u odnosu na postojeće rešenje. Takođe, propisano je da, u slučaju da studije traju kraće od tri godine, privremeni boravak se odobrava za period trajanja studija. Briše se stav (4) kojim je propisan osnov za odbijanje zahteva za produženje privremenog boravka po osnovu studija.

Članom 22. Nacrta zakona propisano je brisanje člana 50. Zakona, budući da će od 01.02.2024. godine stranci koji obavljaju specijalizaciju, stručnu obuku ili praksu, kao vid obavljanja poslovne delatnosti, odnosno rada u Republici Srbijipodnositi zahtev za izdavanje jedinstvene dozvole, a u skladu sa članom 20. Nacrta zakona.

Članom 23. Nacrta zakona kojim se menja član 51. Zakona briše se stav kojim je propisano da se strancu po osnovu naučno-istraživačkog rada ili drugih naučno-obrazovnih aktivnosti privremeni boravak u Republici Srbiji odobrava u trajanju od jedne godine i može se produžiti na isti period, budući da je opštom odredbom u članu 17 Nacrta zakona propisano da se privremeni boravak po svim osnovama propisanim Zakonom može odobriti u vremenskom trajanju do tri godine, što je povoljnije rešenje u odnosu na postojeće rešenje. Takođe, propisano je da, u slučaju da naučno istraživački rad ili druga naučno obrazovna aktivnost traje kraće od tri godine, privremeni

boravak se odobrava za period trajanja te aktivnosti. Stav ovog člana koji se odnosi na upućivanje stranca kome je odobren privremeni boravak po ovom osnovu na pribavljanje radne dozvole u skladu sa propisima kojima se uređuje zapošljavanje stranaca se briše, budući da je ovoj kategoriji stranaca, izmenama i dopunama Zakona o zapošljavanju stranaca omogućeno pravo na rad samim zakonom i bez jedinstvene dozvole, kako je već navedeno.

Članom 24. Nacrta zakona kojim se menja član 57. Zakona briše se stav kojim je propisano da se strancu po osnovu spajanja porodice privremeni boravak u Republici Srbiji odobrava u trajanju od jedne godine i može se produžiti na isti period, budući da je opštom odredbom u članu 17 Nacrta zakona propisano da se privremeni boravak po svim osnovama propisanim Zakonom može odobriti u vremenskom trajanju do tri godine, što je povoljnije rešenje u odnosu na postojeće rešenje. Takođe, izmenama je omogućeno da stranac može da podnese zahtev za odobrenje, odnosno produženje privremenog boravka kao član porodice stranca kome je izdata jedinstvena dozvola, što predstavlja usaglašavanje postojećih odredbi sa novim institutom – jedinstvenom dozvolom za privremeni boravak i rad.

Članom 25. Nacrta zakona kojim se menja član 58. Zakona propisano je da se privremeni boravak maloletnog stranca, rođenog na teritoriji Republike Srbije, odobrava na period do tri godine ukoliko je jedan od roditelja, staratelja ili zakonski zastupnik deteta stalno nastanjeni stranac.

Članom 26. Nacrta zakona kojim se menja član 59. Zakona na način da se briše stav kojim je propisano da se strancu samostalni boravak u Republici Srbiji odobrava u trajanju od jedne godine i može se produžiti na isti period, budući da je opštom odredbom u članu 17 Nacrta zakona propisano da se privremeni boravak po svim osnovama propisanim Zakonom može odobriti u vremenskom trajanju do tri godine, što je povoljnije rešenje u odnosu na postojeće rešenje.

Članom 27. Nacrta zakona kojim se menja član 66. Zakona dodate su odredbe koje se odnose na prestanak privremenog boravka stranca i to po zahtevu stranca i po sili zakona. Pored navedenog, izmena je izvršena i u delu koji se odnosi na izricanje roka za napuštanje Republike Srbije, koji se u odnosu na postojeće zakonsko rešenje menja na način da je određivanje roka za napuštanje teritorije Republike Srbije mogućnost, a ne obaveza.

Članom 28. Nacrta zakona kojim se menja član 67. Zakona propisano je da je stalno nastanjenje odobrenje za dugotrajni boravak stranca u Republici Srbiji, umesto dosadašnjeg zakonskog rešenja koji propisuje da je stalno nastanjenje dozvola za dugotrajni boravak. U tom smislu, propisano je da je dozvola za stalno nastanjenje u Republici Srbiji lična karta za stranca, koja se izdaje strancu kome je odobreno stalno nastanjenje, kako je već navedeno u delu II ovog obrazloženja. Pored navedenog propisano je da se stalno nastanjenje može odobriti strancu nakon tri godine neprekidnog boravka na teritoriji Republike Srbije po osnovu odobrenog privremenog boravka, umesto dosadašnjih pet. Izmenama i dopunama je dat pravni osnov da se stalno nastanjenje može odobriti i strancu kome je izdata jedinstvena dozvola, i da se tom prilikom shodno primenjuju odredbe vezane za odobrenje stalnog nastanjenja strancu kome je odobren privremeni boravak. Takođe, preformulisano je i ovlašćenje za donošenje podzakonskog akta koji se odnosi na odobrenje stalnog nastanjenja.

Članom 29. Nacrta zakona kojim se menja član 68. Zakona brisan je osnov za stalno nastanjenje u posebnim slučajevima kada se radi o bračnoj ili vanbračnoj zajednici sa državljaninom Republike Srbije, ili strancem kome je odobreno stalno nastanjenje kojim je propisan potreban period od 3 godine na boravku, budući da je izmenama člana 28. ovog Nacrta isti period boravka potreban za odobrenje stalnog nastanjenja propisan za sve strance. Kao novi

osnov za sticanje stalnog nastanjenja u posebnim slučajevima propisano je za stranca koji je srpskog porekla.

Članom 30. Nacrta zakona kojim se menja član 69. Zakona dodaje se stav kojim je propisano da se zahtev za stalno nastanjenje može podneti i elektronskim putem, a propisan je i pravni osnov za donošenje propisa kojim ministar nadležan za unutrašnje polove uređuje bliže uslove za podnošenje zahteva za odobrenje stalnog nastanjenja elektronskim putem.

Članom 31. Nacrta zakona kojim se menja član 70. Zakona pobrojani su dokazi koje stranac prilaže uz zahtev za odobrenje stalnog nastanjenja i propisano je da se strancu kome je odobreno stalno nastanjenje izdaje lična karta za stranca koja je dozvola za dugotrajni boravak stranca u Republici Srbiji.

Članom 32. Nacrta zakona kojim se menja član 71. Zakona preformulisan je stav (2) na način da prilikom odlučivanja po zahtevu za stalno nastanjenje organ ceni posebne okolnosti svakog pojedinačnog slučaja, te uzima u obzir dužinu trajanja prethodnih privremenih boravaka, lične, porodične, kulturne, ekonomske i druge veze stranca sa Republikom Srbijom, odnosno ozbiljnost učinjenog krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti, kao i pretnju koju podnosilac zahteva predstavlja po bezbednost Republike Srbije i njenih građana, a procenjene okolnosti svakog pojedinačnog slučaja mogu imati uticaja na donošenje odluke po zahtevu za stalno nastanjenje u slučaju da stranac ispunjava, odnosno ne ispunjava uslove iz članova 67, 68. i 70. Zakona.

Članom 33. Nacrta zakona kojim se menja član 74. Zakona preciziran je nezakonit boravaka stranca, i to ako je stranac u Republici Srbiji ostao duže od 90 dana u periodu od 180 dana, odnosno duže od perioda boravka stranca određenog međunarodnim ugovorom, koji može, biti duži, odnosno kraći od 90 dana u periodu od 180 dana, kako je propisano zakonom da stranac može zakonito boraviti u Republici Srbiji bez drugog pravnog osnova u skladu sa odredbama Zakona o strancima.

Članom 34. Nacrta zakona kojim se menja član 87. Zakona dodato je da osnovana sumnja da strani državljanin neće dobrovoljno napustiti Republiku Srbiju i postupiti u skladu sa rešenjem o vraćanju postoji i u slučaju da njegov boravak na teritoriji Republike Srbije predstavlja neprihvatljiv bezbednosni rizik za Republiku Srbiju i njene građane, u skladu sa članom 9. Zakona.

Članom 35. Nacrta zakona kojim se menja član 88. Zakona brisan je rok u kome je potrebno najkasnije doneti rešenje kojim se produžava smeštaj stranca u prihvatilištu za strance.

Članom 36. Nacrta zakona kojim se menja član 94. Zakona precizirane su odredbe koje se odnose na troškove vraćanja stranca, troškovi spadaju u troškove prinudnog udaljenja stranca u zemlju porekla kao i ovlašćenje za donošenje propisa o troškovima prinudnog udaljenja i načina izračunavanja troškova prinudnog udaljenja koji donosi ministar nadležan za unutrašnje poslove.

Članom 37. Nacrta zakona kojim se menja član 100. Zakona dodate su dozvola za boravak i jedinstvena dozvola kao vrsta isprava kojima stranac dokazuje svoj identitet u Republici Srbiji.

Članom 38. Nacrta zakona posle člana 101. dodaju se čl. 101a i 101b kojim se uređuju sadržaj obrasca dozvole za privremeni boravak, odnosno jedinstvene dozvole i način njihovog izdavanja.

Članom 39. Nacrta zakona kojim se menja član 102. Zakona izbrisan je deo odredbe stava 1. koji propisivao da se lična karta izdaje strancu koji nema važeću putnu ispravu, a privremeni boravak mu je odobren rešenjem, a novim stavom (2a) je propisano da se privremena lična karta za stranca se izdaje i u slučaju kada se strancu koji nema putnu ispravu odobrava privremeni boravak.

Članom 40. Nacrta zakona dodat je član 103a kojim je propisano da obrazac dozvole za privremeni boravak, odnosno jedinstvene dozvole, obrazac lične karte za stranca i privremene lične karte za stranca, kao i obrazac putnog lista za strance izrađuje i štampa Narodna banka Srbije-Zavod za izradu novčanica i kovanog novca.

Članom 41. Nacrta zakona kojim se menja član 104. Zakona izmenjen je naslov iznad člana. Takođe propisao je da za izdavanje lične karte za stranca više neće biti potreban formalno pravni zahtev, kao do sada, već izdavanje lične karte za stranca predstavlja završetak postupka po podnetom i odobrenom zahtevu za stalno nastanjenje. Prilikom izdavanja lične karte za stranca, strancu kome je odobreno stalno nastanjenje uzimaju se biometrijski podaci (fotografija, otisak prsta i potpis). Takođe, precizirani su uslovi za izdavanje lične karte maloletnom strancu, kao i da se uzimanje otisaka prstiju i potpis maloletnog lica uzimaju tek nakon navršene 12 godine života.

Članom 42. Nacrta zakona menja se član 106. Zakona koji se odnosi na važenje lične karte za stranca.

Članom 43. Nacrta zakona kojim se menja član 108. Zakona propisano je da je stranac dužan da o nestanku lične karte za stranca ili privremene lične karte za stranca bez odlaganja obavesti nadležni organ, koji rešenjem proglašava ličnu kartu za stranca ili privremenu ličnu kartu za stranca nevažećom, i isto oglašava na zvaničnoj veb prezentaciji Ministarstva unutrašnjih poslova.

Članom 44. Nacrta zakona kojim se menja član 109. Zakona menja se naslov iznad člana i propisuje obaveza stranca da o nestanku dozvole za privremeni boravak, odnosno jedinstvene dozvole, bez odlaganja obavesti nadležni organ, koji rešenjem proglašava dozvolu za privremeni boravak, odnosno jedinstvenu dozvolu nevažećom, i isto oglašava na zvaničnoj veb prezentaciji Ministarstva unutrašnjih poslova.

Članom 45. Nacrta zakona kojim se menja član 117. Zakona izmenjena je odredba koja se odnosi na preuzimanje podataka organizacije nadležne za poslove zapošljavanja od Ministarstva unutrašnjih poslova koja preuzima podatke o odobrenom privremenom ili stalnom nastanjenju stranca, odnosno jedinstvenim dozvolama, dok Ministarstvo unutrašnjih poslova preuzima podatke o proceni ispunjenosti uslova za izdavanje jedinstvene dozvole, u skladu sa zakonom.

Članom 46. Nacrta zakona kojim se menja član 118. Zakona izmenjena je odredba koja se odnosi na nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisano je da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrše ministarstvo unutrašnjih poslova, ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja, preko nadležne inspekcije rada i organizacije nadležne za poslove zapošljavanja, kao i ministarstvo nadležno za spoljne poslove, svako u delu propisane nadležnosti.

Članom 47. Nacrta zakona kojim se menja član 119. Zakona predviđene su kazne za prekršaje pozivara i organizatora turističkih i poslovnih putovanja, a podignut je minimalni iznos kazne koje se može izreći za učinjeni prekršaj.

Članom 48., 49. i 50. Nacrta zakona kojim se menjaju članovi kaznenih odredbi i to čl. 120, 121, 122 i 123. Zakona, predviđene su kazne za prekršaje povodom novih instituta jedinstvene dozvole i dozvole za boravak, a u članu 49. Nacrta zakona kojim se menja član 123. kazna je propisana u fiksnom iznosu zbog uvođenja mogućnosti izricanja prekršajnog naloga. Takođe, u svim članovima podignu je minimalni iznos kazne koja se može izreći za učinjeni prekršaj.

Članom 51. Nacrta zakona pobrojana su ovlašćenja za donošenje izvršnih propisa za sprovođenje ovog zakona.

Članom 52. Propisano je da će se svi postupci započeti do stupanja na snagu ovog zakona okončati primenom propisa prema kojima su započeti, kao i da početkom primene propisa iz člana

51. stav (1) i stav (2) tač. 1) i 2), prestaju da važe odredbe člana 124. stav (1), stav (3) tač. 4) i 5) Zakona o strancima („Službeni glasnik RS, br. 24/18 i 31/19).

Članom 53. Nacrta zakona predviđeno je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a odredbe člana 1. stav (2), člana 8. st. (2) i (4), člana 9., člana 11. stav (2), člana 12. st. (2), (3) i (5), člana 14., člana 15. st. (1) i (3), člana 17. st. (2) i (3), člana 19., člana 20., člana 22., člana 23. stav (3), člana 24. stav (2), člana 28. stav (4), člana 37., člana 38., člana 40., člana 44., člana 45., člana 46., člana 48. stav (2) i člana 49. st. (2), (3), (6) i (7) počinju da se primenjuju dana 01.02.2024. godine.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nisu potrebna finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije sa razdela 15 – Ministarstvo unutrašnjih poslova.